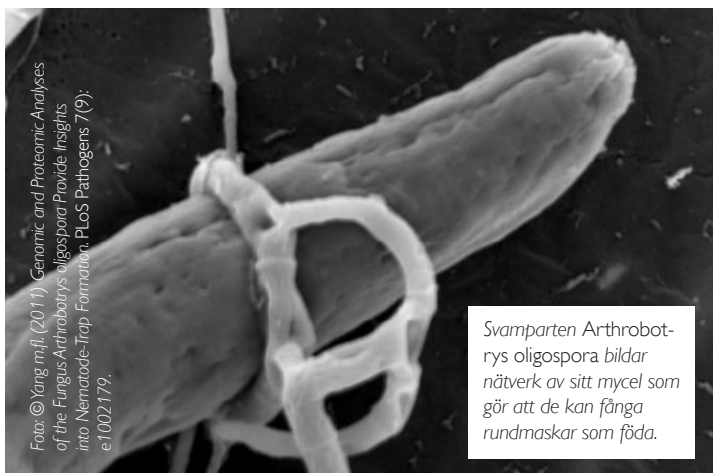

Bladskärarmyror, som lever i tropiska och subtropiska skogar, skär ut blad och bär hem till sin svampodling.

Röd larvklubba (*Cordyceps militaris*) finns i Sverige och parasiterar på puppor.

Svamparten *Arthrobotrys oligospora* bildar nätverk av sitt mycel som gör att de kan fånga rundmaskar som föda.

Vänner och fiender

Svamp är en viktig källa till föda för flera djur, stora som små. Men svamp kan också vara djurens fiende. Det finns till exempel rosvampar som fångar rundmaskar och andra svampar som orsakar sjukdomar som hotar hela arters existens.

Många djur i skogen, som sniglar, ekorrar och rådjur, äter svampars fruktkroppar. Men även hyferna i jorden äts, av markdjur som hoppstjärter och maskar. Vissa arter av skalbaggar, myror och termiter odlar sporsäcksvampar eller basidiesvampar. Svampodlingarna ger djuren mat och ibland även skydd mot mikrobiella angrepp. Svampen får i sin tur även den mat och skydd samt hjälp att sprida sig. Ett svenskt exempel på en svampodlare är randig vedborre (se bild nedan).

Bladskärarmyror, som lever i tropiska och subtropiska skogar, är svampodlare (se bild). De tar med sig utskurna bladbitar till sitt bo, som de tuggar sönder och ger åt en basidiesvamp, som myrorna i sin tur äter av. Olika arter av bladskärarmyror odlar olika svamparter. Myrorna och svampen de odlar är ömsesidigt beroende av varandra – men andra svamparter har förmågan att förvandla bladskärarmyror till "zombies".

Zombiemyrorna

Cordyceps eller parasitklubbor är ett släkte parasitiska svampar som infekterar insekter och kan påverka deras beteende – bland annat bladskärarmyror. Infektionen gör att myran lämnar sin stig, klättrar uppåt i vegetationen och biter sig fast i ett blad där den sedan dör, placerad en bit ovanför marken. Långsamt växer därefter en fruktkropp ut genom myran och sporerne faller ner över myrstigen, där de kan infektera nya myror.

Även i Sverige finns parasitklubbor. En av de vanligare arterna är röd larvklubba (se bild) som parasiterar på puppor av spinnare och nattflyn.

Maskfällorna

Mikroskopiska rundmaskar, nematoder, kan leva farligt om vissa svampar finns i närheten. Det finns nämligen hundratals svamparter som jagar dem genom att gillra olika typer av fällor. En bildar

Svampar lever i magtarmkanalen hos idisslare, där de bryter ner växtfibrer.

Foto: pixabay.com

till exempel nätverk av sitt mycel som nematoderna kan fastna i (se bild). En annan skapar snaror som dras åt när en nematod rör sig genom dem. När svamparna väl fångat sitt byte växer hyfer in i det och bryter ned och absorberar vävnaden.

Groddjuren hotade

Svamp är en fara för många groddjur. Hela 90 arter befaras ha utrotats och många andra hotas av svampsjukdomen chytridiomykos, som orsakas av parasitsvampar av släktet *Batrachochytrium*. I en artikel i Science* från 2019 omnämns detta som den största förlusten av biologisk mångfald som kan kopplas till en sjukdom. Global handel tros vara en bidragande faktor till spridningen världen över. I Sverige upptäcktes sjukdomen för första gången hos frilevande groddjur 2010.

* Scheele, Ben C. m.fl. (2019) Amphibian fungal panzootic causes catastrophic and ongoing loss of biodiversity. *Science*, 363 (6434), s.1459-1463.

Vanlig padda (*Bufo bufo*). I Sverige är alla groddjur (groddor, paddor och salamandrar) fridlysta. Många är utrotningshotade.

